

Vec C-46/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

31. január 2023

Vnútroštátny súd:

Fővárosi Törvényszék

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

8. december 2022

Žalobca:

Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatala

Žalovaný:

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

[omissis] [administratívne informácie]

Rozhodnutie

Tento súd prerušuje konanie a predkladá Súdnemu dvoru Európskej únie tieto prejudiciálne otázky:

1. Má sa článok 58 ods. 2, najmä písmená c), d) a g) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov; ďalej len „GDPR“) vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny dozorný orgán môže v rámci výkonu svojich nápravných právomocí nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby vymazal nezákonne spracúvané osobné údaje aj bez výslovnej žiadosti dotknutej osoby v zmysle článku 17 ods. 1 GDPR?

2. Ak je odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku taká, že dozorný orgán môže nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby vymazal nezákonne spracúvané osobné údaje aj bez žiadosti dotknutej osoby, je to nezávisle od toho, či osobné údaje boli alebo neboli získané od dotknutej osoby?

[omissis] [úvahy týkajúce sa vnútroštátneho procesného práva]

Odôvodnenie

Skutkové okolnosti

- 1 Vo februári 2020 sa žalobca rozhodol poskytnúť finančnú pomoc (ďalej len „pomoc“) obyvateľom patriacim k zraniteľným skupinám v pandémii COVID-19, ktorí spĺňajú určité podmienky (napríklad dosiahli dôchodkový vek alebo majú nárok na určité sociálne dávky), a preto sa obrátil na Magyar Államkincstár (maďarská štátna pokladnica; ďalej len „štátna pokladnica“) a na Budapest Főváros Kormányhivatala IV. Kerületi Hivatala (IV. okresný úrad vlády pre hlavné mesto Budapešť, Maďarsko; ďalej len „okresný úrad“) s cieľom získať osobné údaje potrebné na stanovenie podmienok oprávnenosti, najmä základné identifikačné údaje fyzických osôb a číslo sociálneho zabezpečenia. Štátna pokladnica a okresný úrad týmto žiadosťami o poskytnutie údajov vyhovel.
- 2 Na vyplatenie pomoci žalobca prijal Újpest+ Megbecsülés Program bevezetéséről szóló 16/2020. (IV. 30.) önkormányzati rendelet (vyhláška obce č. 16/2020 z 30. apríla 2020 o zavedení programu „Újpest+ Megbecsülés“), ktorá bola zmenená a doplnená vyhláškou obce č. 30/2020 z 15. júla 2020. Tieto vyhlášky obsahovali podmienky oprávnenosti na získanie pomoci.

- 3 Žalobca zhromaždil údaje získané od štátnej pokladnice a okresného úradu v databáze vytvorenej na účely realizácie jeho programu a pre každý súbor údajov vytvoril jedinečný identifikátor a čiarový kód.
- 4 Na základe sťažnosti vo verejnom záujme žalovaný prešetril tieto operácie spracúvania údajov v rámci úradnej kontroly začatej 2. septembra 2020 a v následnom správnom konaní vo veci ochrany osobných údajov.
- 5 Žalovaný vo svojom rozhodnutí [omissis] z 22. apríla 2021 konštatoval, že žalobca porušil viaceré ustanovenia článkov 5 a 14 GDPR a článku 12 ods. 1 tohto nariadenia. Okrem iného uviedol, že boli porušené niektoré ustanovenia článku 14 GDPR, pretože žalobca neinformoval dotknuté osoby v lehote jedného mesiaca o rozsahu ich osobných údajov spracúvaných v súvislosti s programom „Újpest+ Megbecsülés“, o účele spracúvania údajov a ani o výkone práv dotknutých osôb. Žalovaný v zmysle článku 58 ods. 2 písm. d) GDPR nariadil žalobcovi vymazať osobné údaje dotknutých osôb, ktoré by na základe informácií poskytnutých okresným úradom a štátnou pokladnicou mali nárok na pomoc, ale o ňu nepožiadali. Žalovaný sa domnieval, že aj štátna pokladnica a okresný úrad porušili ustanovenia o spracúvaní údajov. Okrem toho žalobcovi a štátnej pokladnici uložil pokutu v oblasti ochrany údajov.
- 6 Žalovaný v odôvodnení rozhodnutia okrem uvedených článkov GDPR odkázal na niektoré ustanovenia článkov 2, 4, 6 a 83, ako aj na článok 58 ods. 2 písm. b) a j) tohto nariadenia, na az információs szabadságról és információs önrendelkezési jogról szóló 2011. évi CXII. törvény (zákon č. CXII z roku 2011 o sebaurčení v oblasti informácií a slobodnom prístupe k informáciám), na a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1993 o riadení sociálnych služieb a sociálnych dávok) a na ustanovenia vyššie uvedených vyhlášok obce, ktoré žalobca prijal. Žalovaný napokon na základe článku 58 ods. 2 písm. d) GDPR nariadil žalobcovi vymazať osobné údaje dotknutých osôb, ktoré podľa informácií poskytnutých okresným úradom a štátnou pokladnicou mali nárok na pomoc, ale o ňu nepožiadali.

Spor medzi účastníkmi konania

- 7 Žalobca spochybňuje rozhodnutie [omissis] žalovaného v tomto konaní vo veci správneho súdnictva.
- 8 Pokiaľ ide o časť rozhodnutia, ktorou sa nariaďuje výmaz osobných údajov, žalobca tvrdí, že článok 58 ods. 2 písm. d) GDPR neoprávňuje žalovaného vydať takýto príkaz. Na tento účel sa odvoláva na ustanovenia rozsudku 105. K. 706.125/2020/12 del Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) (ďalej len „konečný rozsudok“), ktorý Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko) potvrdil vo svojom rozsudku Kfv.II.37.001/2021/6 (ďalej len „rozsudok Kúria“).

- 9 Podľa názoru žalobcu prax žalovaného porušuje zásady právnej istoty a zákonnosti verejnej správy, ktoré sú súčasťou právneho štátu, pretože v inom rozhodnutí – ktoré bolo predmetom veci ukončenej konečným rozsudkom – žalovaný len konštatoval porušenie, ale neuviedol žiadne ustanovenie článku 58 GDPR ako právny základ pre nariadenie výmazu, zatiaľ čo v rozhodnutí, ktoré je predmetom tohto konania, je uvedený článok 58 ods. 2 písm. d) GDPR. Žalobca po analýze ďalších rozhodnutí žalovaného uvádza, že žalovaný sa v každom prípade odvolával na iné právne ustanovenia, keď nariadil prevádzkovateľovi vymazať údaje, ako napríklad článok 58 ods. 2 GDPR – bez konkrétnejšieho odkazu – [omissis], článok 58 ods. 2 písm. c) GDPR [omissis], článok 58 ods. 2 písm. d) GDPR [omissis] a článok 58 ods. 2 písm. g) GDPR [omissis]. Žalobca tvrdí, že povinnosť prevádzkovateľa vymazať údaje bez ohľadu na žiadosť dotknutej osoby nevyplýva z článku 17 ods. 1 GDPR, ale z článku 5 GDPR, pretože výmaz na základe článku 17 GDPR možno vykladať len ako právo dotknutej osoby a druhú časť vety článku 17 ods. 1 možno vykladať len v kontexte výkonu tohto práva podriadeného výkonu práva dotknutej osoby, a nie samostatne.
- 10 Žalovaný v tomto konaní vo veci správneho súdnictva navrhol podať návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa otázky, ktorá je v podstate zhodná s výrokom tohto rozhodnutia. Okrem toho žalovaný súbežne s týmto konaním podal proti rozsudku Kúria ústavnú sťažnosť na Alkotmánybíróság (Ústavný súd, Maďarsko).
- 11 Alkotmánybíróság (Ústavný súd) rozhodnutím č. 3110/2022 z 23. marca 2022 (ďalej len „rozhodnutie Alkotmánybíróság“) konštatoval, že rozsudok Kúria a konečný rozsudok sú v rozpore s Alaptörvény (základný zákon Maďarska), a preto ich zrušil. Alkotmánybíróság (Ústavný súd) sa odvolal na stanovisko 39/2021 Európskeho výboru pre ochranu údajov (ďalej len „výbor“), ktorý sa vyjadril k otázke, či článok 58 ods. 2 písm. g) GDPR môže slúžiť ako právny základ na to, aby dozorný orgán nariadil z úradnej moci výmaz osobných údajov v prípade, ak dotknutá osoba takúto žiadosť nepodala. Výbor konštatoval, že článok 17 GDPR stanovuje dva rôzne prípady výmazu, ktoré sú navzájom nezávislé (jeden prípad sa týka výmazu na žiadosť dotknutej osoby a druhý prípad sa týka výmazu ako samostatnej povinnosti prevádzkovateľa), a preto rozhodol, že článok 58 ods. 2 písm. g) GDPR predstavuje platný právny základ na vymazanie nezákonne spracúvaných osobných údajov z úradnej moci. Alkotmánybíróság (Ústavný súd) vo svojom rozhodnutí uviedol, že podľa článku E ods. 2 a 3 a článku VI ods. 4 Základného zákona Maďarska a podľa GDPR, ako práva Únie, ktorým sa zabezpečuje jednotné uplatňovanie ochrany údajov a slobody informácií, je žalovaný oprávnený nariadiť výmaz nezákonne spracúvaných osobných údajov z úradnej moci, a to aj bez žiadosti dotknutej osoby.
- 12 Žalovaný vzal svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania späť vzhľadom na rozhodnutie Alkotmánybíróság (Ústavný súd).

Relevantné právo Únie

- 13 V súlade s článkom 17 ods. 1 písm. d) GDPR má dotknutá osoba právo dosiahnuť u prevádzkovateľa bez zbytočného odkladu vymazanie osobných údajov, ktoré sa jej týkajú, a prevádzkovateľ je povinný bez zbytočného odkladu vymazať osobné údaje, ak boli spracúvané nezákonne.

Podľa článku 58 ods. 2 písm. c), d) a g) GDPR má každý dozorný orgán tieto nápravné právomoci:

c) nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby vyhovel žiadostiam dotknutej osoby o uplatnenie jej práv podľa tohto nariadenia;

d) nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby svoje spracovateľské operácie zosúladiť podľa potreby určeným spôsobom a v rámci určenej lehoty s ustanoveniami tohto nariadenia;

g) nariadiť opravu alebo vymazanie osobných údajov alebo obmedzenie spracúvania podľa článkov 16, 17 a 18 a informovanie príjemcov, ktorým boli osobné údaje poskytnuté, o takýchto opatreniach v súlade s článkom 17 ods. 2 a článkom 19.

Relevantné maďarské právo

- 14 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa kladie výlučne v súvislosti s uplatňovaním GDPR, ktoré je priamo uplatniteľné na vnútroštátnej úrovni, a preto nie je potrebné uvádzať relevantnú maďarskú právnu úpravu.

Dôvody, pre ktoré je potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania

- 15 Tento súd žiada Súdny dvor Európskej únie o usmernenie, ako sa má vykladať článok 17 ods. 1 GDPR v spojení s jeho článkom 58 ods. 2, najmä pokiaľ ide o nápravné právomoci dozorného orgánu podľa písmen c), d) a g) tohto článku.

- 16 Správna prax žalovaného totiž nie je jednotná, pokiaľ ide o príkaz na vymazanie nezákonne spracúvaných osobných údajov, keďže vo svojich rôznych rozhodnutiach uviedol ako právny základ príkazu na vymazanie rozdielne ustanovenia GDPR alebo takéto ustanovenie vôbec neuviedol.

- 17 Podľa názoru tohto súdu sa právo na vymazanie stanovené v článku 17 GDPR musí jednoznačne vykladať ako právo dotknutej osoby a odsek 1 nepredstavuje dva odlišné právne základy na vymazanie, ale druhá časť vety tohto odseku („[prevádzkovateľ] je povinný bez zbytočného odkladu vymazať osobné údaje [dotknutej osoby]“) je následnou povinnosťou prevádzkovateľa, ktorá vyplýva z prvej časti tejto vety. V dôsledku toho sa tento súd na rozdiel od stanoviska výboru 39/2021 domnieva, že právo na vymazanie stanovené v článku 17 GDPR

možno vykladať len ako právo dotknutej osoby. Tento predpoklad podporuje aj skutočnosť, že pôvodné znenie GDPR v angličtine odkazuje na povinnosť prevádzkovateľa prostredníctvom priradovacej spojky „and“ medzi prvou a druhou časťou vety článku 17 ods. 1. Maďarské znenie obsahuje spojku „pedig“, ktorá je viac nejednoznačná.

- 18 Treba tiež zohľadniť skutočnosť, že dotknutá osoba môže mať záujem na spracúvaní osobných údajov, ktoré sa jej týkajú, aj keď dozorný orgán nariadi prevádzkovateľovi vymazať údaje, a to aj z dôvodov nezákonného spracúvania. V takom prípade by dozorný orgán uplatnil právo dotknutej osoby proti jej vôli.
- 19 Otázkou, ktorú je potrebné zodpovedať, je teda to, či bez ohľadu na to, či dotknutá osoba uplatní svoje právo, môže vnútroštátny dozorný orgán nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi vymazať nezákonne spracúvané osobné údaje, a ak áno, na akom právnom základe, najmä vzhľadom na skutočnosť, že článok 58 ods. 2 písm. c) GDPR je výslovne založený na žiadosti dotknutej osoby o uplatnenie práv a že písmeno d) všeobecne stanovuje, že spracovateľské operácie sa musia zosúladiť s GDPR, zatiaľ čo písmeno g) odkazuje priamo na článok 17 GDPR, ktorý, ako je vysvetlené vyššie, nemožno vykladať bez zohľadnenia výslovnej žiadosti dotknutej osoby o vymazanie osobných údajov.
- 20 Ak dozorný orgán môže nariadiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby vymazal nezákonne spracúvané osobné údaje aj bez žiadosti dotknutej osoby, tento súd sa tiež pýta, či možno pri vydaní príkazu na vymazanie rozlišovať, či osobné údaje boli získané od dotknutej osoby [vzhľadom na povinnosť prevádzkovateľa uvedenú v článku 13 ods. 2 písm. b) GDPR] alebo neboli získané od dotknutej osoby [v súvislosti s povinnosťou prevádzkovateľa podľa článku 14 ods. 2 písm. c) GDPR].
- 21 [omissis] [úvahy týkajúce sa vnútroštátneho procesného práva]
- 22 [omissis] [úvahy týkajúce sa vnútroštátneho procesného práva]

Budapešť, 8. decembra 2022.

[omissis] [podpisy]